

Nr 253.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till kristillägg m. m. för budgetåret 1945/46; given Stockholms slott den 23 mars 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 mars 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, RUBBESTAD, OHLIN, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, fråga angående anslag till kristillägg m. m. för budgetåret 1945/46 och anför därvid följande.

I årets statsverksproposition upptogos *anslagen till kristillägg* för nästa budgetår med allenast beräknade belopp i avvaktan på att grunder för kristillägg för nästa regleringsperiod skulle fastställas. De för olika huvudtitlar beräknade anslagen, vilka uppfördes med belopp motsvarande kostnaderna under ett år för kristillägg efter 16 procent enligt dittills gällande grunder, voro följande:

Andra	huvudtiteln	kronor	1 500 000
Tredje	»	»	355 000
Fjärde	»	»	19 500 000
Femte	»	»	7 300 000
Sjätte	»	»	1 150 000
Sjunde	»	»	3 100 000
Åttonde	»	»	29 000 000
Nionde	»	»	1 900 000
Tionde	»	»	1 175 000
Elfte	»	»	24 000
Tolfte	»	:		
	Statliga pensionsväsendet	kronor	7 300 000
	Statsunderstödda pensionsväsendet	»	5 500 000
	Allmänna indragningsstaten	»	20 000
				12 820 000
Fjortonde	huvudtiteln	»	177 000
			Summa kronor	78 001 000.

Genom proposition denna dag har för riksdagen framlagts förslag angående grunder för kristillägg åt statliga befattningshavare m. fl. för tiden från och med andra kvartalet 1945 till och med första halvåret 1946. Liksom för löpande regleringsperiod skola kristillägg enligt förslaget utgå med 16 procent intill dess index i den serie, som har 1935 som basår, uppnått 160. När så skett erhålles ett ytterligare tillägg av 5 procent, för vilket dock gäller ett maximiunderlag av 500 kronor för månad. Skulle index nedgå till 152 i 1935 års serie, bortfaller det ytterligare tillägget. Som en kompletterande föreskrift skall tillika gälla, att om talet 249 i 1914 års serie noteras före 160, kristilläggen i vart fall skola höjas från och med den månad, då motsvarande löneförhöjning erhålles på den allmänna arbetsmarknaden; liknande hänsyn skall vid nedgång i levnadskostnaderna till 152 tagas till tidpunkten för inträffandet av indextalet 237 i 1914 års serie. Vid nedgång i levnadskostnaderna under talet 152 skola kristilläggen utgå efter 16 procent, intill dess index i 1935 års serie nedgått till eller under 140 (eventuellt indextalet 220 i 1914 års serie).

Levnadskostnadsindex steg den 1 oktober 1944 från 154 till 155 men sjönk den 1 januari 1945 ånyo till 154. Någon anledning till allmän omräkning av de i statsverkspropositionen upptagna beloppen föreligger uppenbarligen icke. I avseende å ett par av de preliminärt beräknade anslagsbeloppen ha emellertid ändringar av speciella skäl funnits påkallade.

Beträffande det under *fjärde* huvudtiteln upptagna beloppet, 19,5 miljoner kronor, har den mera ingående beräkning av avlöningsanslagen, som verkställts vid det slutliga äskandet av dessa anslag, givit vid handen, att en sänkning av kristilläggsbeloppet till i runt tal 19 miljoner kronor är motiverad. Det bör beaktas, att detta anslag, i den mån beredskapsförhållandena fortbestå under nästa budgetår, kommer att formellt visa en underbelastning liksom under de närmast föregående budgetåren, heroende därpå att under

beredskapen kostnaderna för kristillägg åt den militära personalen redovisas på krigstitel och sedermera täckas från tilläggsstatsanslaget till täckning av löpande försvarsutgifter.

Det under *femte* huvudtiteln beräknade beloppet, 7,3 miljoner kronor, torde vid bifall till bl. a. Kungl. Maj:ts förslag om löneförbättringar för assistenter och biträden inom landsfiskalsorganisationen samt med hänsyn till förslag, som torde komma att föreläggas årets riksdag, angående löne-reglering för föreståndare och vissa lärare vid statsunderstödda skolor m. m. för bildbara sinnesslöa böra höjas till 7,5 miljoner kronor.

Det under *åttonde* huvudtiteln i statsverkspropositionen beräknade anslags-beloppet, 29 miljoner kronor, bör med hänsyn till av Kungl. Maj:t framlagda ävensom vissa väntade förslag om löneregleringar och omorganisationer vid universiteten, universitetssjukhusen, de tekniska högskolorna, läroverken och seminarierna m. m. höjas med omkring 0,5 miljon kronor.

Härutöver torde anslaget böra bli föremål för en tillfällig höjning under nästa budgetår i samband med att bestämmelser införas om utbetalande till skoldistriktet av förskott å statsbidrag till kostnaderna för kristillägg åt lärare vid folk- och småskolor. Några uttryckliga föreskrifter härom föreligga för närvarande icke. Såsom chefen för ecklesiastikdepartementet omnämnt vid anmälan i årets statsverksproposition av anslaget till bidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor, har riksräkenskapsverket i yttrande över skolöverstyrelsens förslag till beräkning av nämnda avlöningsanslag hemställt, att bestämmelser om utbetalning av förskott å kristillägg snarast måtte meddelas (VIII:e h.-t., s. 382). Flertalet länsstyrelser hade för att tillgodose skoldistriktens behov av sådana förskott under budgetåret 1943/44 höjt förskotten å statsbidragen till lön och rörligt tillägg utöver föreskrivna 90 procent av nästföregående budgetårs statsbidrag; dessa förskott hade sålunda i genomsnitt för hela riket stigit till 99 procent. Ett betydande överskridande av avlöningsanslaget hade på grund därav uppkommit. Statskontoret och några länsstyrelser hade dock efter hänvändelse under hand till riksräkenskapsverket utbetalat förskott å kristillägg, varvid de redovisat dessa å särskild förskottstitel. Ämbetsverket hade emellertid ansett sig icke kunna utan stöd av uttrycklig föreskrift lämna några generella anvisningar i ämnet.

Till följd av det nu tillämpade förfaringssättet har belastningen å avlöningsanslaget blivit missvisande. På sätt riksräkenskapsverket föreslagit böra bestämmelser utfärdas, som giva myndigheterna rätt att till skoldistriktet utbetala förskott jämväl å kristilläggskostnaderna efter i huvudsak samma principer som nu gälla beträffande lön och rörligt tillägg till ifrågavarande lärare. Därvid bör givetvis även bestämmelsen om en halv procents avdrag å förskotten givas motsvarande tillämpning. Belastningen å folkskolans avlöningsanslag kommer genom en sådan anordning att väsentligt minskas och belastningen å kristilläggsanslaget att ökas. Ämbetsverket har beräknat, att belastningen å sistnämnda anslag vid förskottsutbetalningens genomförande för hela räkenskapsåret 1945/46 kommer att ökas med 7,5 miljoner kronor.

I enlighet härmed förordar jag, att kristilläggsanslaget under åttonde huvudtiteln uppföres med 37 miljoner kronor för nästa budgetår.

I årets statsverksproposition upptogs vidare fjärde huvudtiteln förslagsanslag till *dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* med preliminärt beräknat belopp, 250 000 kronor, i avvaktan på förslag om reglering av vissa arvoden utöver lön till ordinarie tjänstemän vid försvarsväsendet. Sedan numera sådant förslag framlagts, bör dyrtidstilläggsanslaget slutligt äskas. Anslaget kan för nästa budgetår upptagas med det i statsverkspropositionen beräknade beloppet.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1945/46 under härefter angivna huvudtitlar anvisa följande *förslagsanslag*, nämligen

Andra huvudtiteln:

Kristillägg kronor 1 500 000

Tredje huvudtiteln:

Kristillägg » 355 000

Fjärde huvudtiteln:

Kristillägg » 19 000 000

Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst » 250 000

Femte huvudtiteln:

Kristillägg » 7 500 000

Sjätte huvudtiteln:

Kristillägg » 1 150 000

Sjunde huvudtiteln:

Kristillägg » 3 100 000

Ättonde huvudtiteln:

Kristillägg » 37 000 000

Nionde huvudtiteln:

Kristillägg » 1 900 000

Tionde huvudtiteln:

Kristillägg » 1 175 000

Elfte huvudtiteln:

Kristillägg » 24 000

Tolfte huvudtiteln:

Kristillägg å pensioner vid det statliga pensionsväsendet » 7 300 000

Kristillägg å pensioner vid det statsunderstödda pensionsväsendet » 5 500 000

Kristillägg till personal å indragningsstat » 20 000

Fjortonde huvudtiteln:

Kristillägg » 177 000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Bengt Ericsson.
